

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tisztek, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **BETEGHPAL** LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér sora: 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és klíring 10,489. szám

A gazdasági önállóság és a Kossuth-párt.

Irta: **Nadányi Karoly** orsz. képviselő.

Kossuth Ferenc politikájának a gerince az a törekvés, hogy hazánk gazdasági életét teljesen különválasszuk és függetlenítsük Ausztriától.

Gazdasági különválásunknak ez idő szerint legidősebb és legfontosabb része az önálló magyar jegybank létesítése, melynek a megvalósítása lenne az a fundamentum és biztosíték, hogy 1917-re az önálló vámterületet is megteremthetjük; miután ezen törekvésnek a megvalósítása nemzeti és állami létünket, gazdasági, ipari és kereskedelmi életünket — pénzügyi viszonyainkat új alapokra helyezné, tehát oly nagy munka, melyet egyszerre felfujni nem lehet, de nem is szabad — mert most ebben a kérdésben nem magánérdekekről van szó, hanem nemzetünk jövődjéről, melyet kockáztatni nem szabad, tehát ez okokból ezt a korszakalkotó változást oly rendíthetetlen és szilárd alapokra kell fektetni, hogy a folyton forrongó nagy világversenyben a mi országunk is megállja a helyét, úgy hogy ez az átmenet ne káros, hanem áldást hozó legyen hazánk minden polgárára is.

Tehát nem hangzatos frázisokkal, nem is nagyhangú kijelentésekkel, hanem komoly, tárgyilagos körültekintéssel — mindenekelőtt pedig teljes szakértelemmel szabad az arra hivatott egyéneknek a munkához fogni. Kossuth Ferencnek és híveinek is ez az álláspontja és egyetértene abban a vezérükkel, hogy ily fontos gazdasági kérdést könnyedén kezelni nem szabad. Midőn belátta és személyes meggyőződést szerzett Kossuth Ferenc arról, hogy öfelsége akaratán hajótörést szenved azon igyekezete, hogy az önálló magyar jegybank 1911. január 1-re felállítható legyen, tehát nem kötötte magát oly naptári dátumhoz, melyre azt kivívni nem lehet; hanem azon munkálkodik, hogy félretéve a naptári dátumot, de a követelést — hivatással együtt — teljes egészében fenntartja és annak megvalósításán az illetékes helyen folyton munkálkodik, hogy egy alkalmas időben azt teljesítse is.

Vannak olyanok sokan, kik úgy vélekednek, hogy ilyen fontos gazdasági kérdés megvalósítását még az ország gazdasági életének és a nemzet jövőjének

kockáztatásával is meg kell próbálni, — vannak viszont sokan olyan véleményekkel, hogy a nemzetért mindent, de a nemzetet semmiért nem szabad kockáztatni.

Ez utóbbi álláspont a Kossuth-párté is, mely párt Kossuth Lajos említett nagy mondatát tartja tiszteletben, hogy a nemzetért mindent, de a nemzetet semmiért sem szabad kockáztatni és épen ezért arra törekszik, hogy az országot talán kétes kimenetelű konfliktusba a koronával ne kergesse, mert a függetlenség felé való haladásnak attól a lépcsőfokától, melyet most elérhetne mérséklettel, maga távolodna el. Ez pedig sem a nemzetnek, sem pedig a függetlenségi programnak előnyére válni nem fog.

Arra a neveléses vádra és rágalomra, hogy Kossuth Ferenc és hívei feladták volna pártjuk programját, csak az a megjegyzésem, hogy elfogadható vélemény nélkül a 48-as függetlenségi Kossuth-párt a Kossuth Ferenc vezetése alatt ellenzékbe megyen. Különböznünk keves türelemmel. Rövid napok alatt eldől a válság jobbra vagy balra és hiszem, sőt óhajtom, hogy a választó közönségnek minél előbb alkalma legyen a szavazatával ítéletet hozni.

POLITIKA.

A hónapok óta húzódo válság, most érte el tetőpontját. Hónapok óta reménykedik az ország, hogy sikerülni fog végre az ellentéteket kiegyenlíteni, sikerül a békés megoldás utját megtalálni, sikerül a nemzetet súlyos megpróbáltatások nélkül átsegíteni a krízisen. És a reménykedések napról-napra halványodtak, a válság napról-napra nyomasztóbb lett, a megoldás lehetősége mintha mind jobban és jobban eltávolodott volna és ma már odáig jutottunk, hogy a krízis teljes erővel hatalmasodott el és a gyógyulás eszközeit jóformán senki sem látja, senki sem találja.

A válság voltaképpen a törvényhozás két tényezőjének különböző, divergáló felfogásán és akaratán fordul meg. Ahol két egymással ellentétes álláspont kerül szembe, ott a meg egyezésre — természetesen — csak akkor van lehetőség, ha mindkét álláspont enged merevségéből és iparkodik közeledni egymáshoz. A nézetek rideg szembeszegése sohasem vezet kiegyenlítésre, hanem csak az ellentétek elválasztó árkat vájja még mélyebbre és szélesebbre, — sohasem hozhat üdvös eredményeket, hanem csak a rombolás kártevő szellemeit szabadítja fel. A fizika törvényei is azt mondják, ha két erő

hat valahol együttesen, a két erő összetevődéséből, kiegyenlítődéséből származó, eredő erő lesz a domináns amely tovább hat. Ha két felfogás találkozik, a kettő egymással egyeztetése, eredője kell, hogy megszabja a fejlődés további irányát.

A törvényhozás egyik faktora ma már elment az engedékenység legvégső határáig. Engedett álláspontjának merevségéből, lemersékelte kívánságait odáig, ameddig a nemzet érdekeinek sérelme nélkül azt tehetné, meghozott minden áldozatot, hogy a békés megoldás lehetőségét biztosítsa. Ezen a határon túl azonban már nem lehet, mert nem engedti ezt meg saját erkölcsi presztízse. A másik faktoron most a sor, hogy szintén engedjen merevségéből. A másik faktornak kell közelednie, ha egyáltalán meg van rá a komoly hajlandóság, hogy az alkotmányos és békés kibontakozásra törekedjenek, ha nem akarják Magyarországot teljes kaoszba kergetni.

A válságot engedmények nélkül teljes lehetetlenség megoldani. A nemzetre újabb, horribilis terheket készülnék rakni, az annexió óriási költségeit, nagy hadügyi beruházások rengeteg terheit kell vállalnunk — és ezzel szemben megtagadnak mindent, ridegen elzárkóznak a nemzetnek a minimumra mérsékelt óhajai elől is. Ilyen felfogással, ilyen merevséggel Magyarországon bajosan találnak embert, aki kormányzásra vállalkozik és aki garanciákat nyújthatna arra, hogy ismét rendes medrébe tereli vissza az ország dolgainak a folyását. Itt nincs más hátra, mint az alkotmányellenes kísérletezés. De ez még kevesebb reménnyel biztat és csak csufos kudarc lehet a vége.

Ha Bécsben csakugyan elszánnák magukat inparlamentáris próbálkozásokra, akkor biztosak lehetnek abban, hogy — ép úgy, mint a Fejérváryra alatt — az egész nemzetet fogják magukkal szemben találni. Ebben az esetben ismét leomlanak a pártok között az elválasztó falak és az egész ország egységesen fog sorakozni, hogy tömör falanxként szálljon szembe az abszolutizmussal. És ez a falanx vissza fog verni minden erőszakot, ennek az óriási hadseregnek a lelkes együttérzésén és harcrakészségén meg fog törni minden alkotmányellenes támadás.

A magyar politikai pártok egynemélyike nem tulságosan dicsekszik a jövőbelátás érzékével. Ma, a válságnak igazán a tizenkettedik órájában, ahelyett, hogy összefognának a pártok és egységes támogatással adnának minél nagyobb súlyt a kormány fellépésének, kicsinyes villongások emésztik fel a belső erőket, és pártok, amelyeket talán csak taktiliai nézeteltérések, csak nüanszok

választanak el egymástól, egő gyűlölködéssel rontanak egymásnak, hogy még jobban gyengítsék a nemzeti hadállásokat. A magyar nemzet százados átka, a belső egyenetlenkedés, a visszavonás ismét dul a politikai harc-sorokban és megbénítja — Béccsel szemben — a pártok küzdelmét. Pedig talán sohasem volt nagyobb szükség arra, hogy a belső ellentéteket félretéve, egy emberként, egyetlen hatalmas hadsereggé álljon talpra az egész ország.

Odaát Ausztriában ismét a régi annyiszor bevált politikához folyamodtak. A magyar nemzet ellen egységes rendekbe hívják az osztrák politikai pártokat — és a Reichsrat annyiféle buzgó töredék-pártjai az összetartásnak és szövetkezésnek valóban követésre méltó példáját mutatják, mikor a magyar nemzeti aspirációk visszaszorítása a harci jelszó. Ez a példa kell, hogy irányítsa a magyar politikai pártokat is. Ugy lehet, néhány hónap, vagy hét mulva — ha az abszolutizmus fegyveréhez nyulnak odafent — a politikai szükség mégis egy pártba, egy táborba hozza össze a pártokat, — csak hogy akkor a nehézségek még óriásibbra tornyosulnak és a békés megoldás lehetőségétől még távolabb leszünk visszvetve. Fogjanak össze most a pártok, amíg talán még nem késő és amikor talán még van remény arra, hogy a nemzetet megkíméljék a keserű pohártól!

Kamarai közgyűlés

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara folyó évi nov. 27-én délután rendes közgyűlést tartott. A gyűlést Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnök vezette.

Napirend előtt megemlékezett a székely körvasut kiépítéséről, okt. 28-án történt megnyitásáról, melyen a kamara képviselőjében jelen volt és a kamarának Sztérenyi államtitkárnál történt tisztelgéséről, mely alkalommal vázolta ama feladatokat, melyek a székely vasutak tovább építésével a kamarára várnak. Bejelentette továbbá, hogy Sztérenyi József államtitkárt állami szolgálatának husz éves fordulója alkalmából a kamara feliratban üdvözölte, mit ő Nagyméltósága meleg hangu levélben köszönt meg. Végül mély fájdalommal parentálta el Fritz Pétert, a budapesti kamara elhalt titkárát, aki több, mint negyed századon át volt a magyar közgazdasági élet vezető munkása.

Targysorozat rendén elfogadta a közgyűlés, hogy a tengeri magánjogról készített új előadói tervezetre a kamara idejében megteszi észrevételeit. Örvendetes tudomásul vette a kereskedelmi miniszternek a kamara mozgalma alapján a hólabda rendszer ellen tett intézkedéseit, hozzá

mint telek-
1909 nov. 24.
Fényes Ferenc
közjegyzői bíró.
Egyik legtisztább ellátás Budapeston penzió-
Andor-utca. 31.
Vissza
Gyv.
955
1210
654
130
425
206
1200
1124
1002
633
450
234
103
Erkezik B. pest ny. p. u.-ra.
Közvetlen vonat Aradon át
Hemoroid-, Széke fűző vasuti állomása
1231
935
920
617
838
615
552
325
1008
mindenféle
ványok.
középisko-
ES
EDÉS
i jeles írók
ok és képes-
nak készlet-
r Könyvtár.
középisko-
és megyei
használat-
könyvek rak-
épek, naptá-
albumok, em-
író könyvek,
nyvek, nap-
k, másoló-
ó könyvek,
ek, pénztár-
írca és szel-
vek.
gek, szög-
ltokok, itató
esték minden
odai és zseb-
atartók, toll-
csésze, i-ó-
lörzsmezgák,
Rajzszögek
apesok stb.

járult azon előterjesztéshez, hogy a kamara évi jelentéseihez szükséges adatok pontos beszolgáltatásáért felhívás intéztesse a kamara összes tagjaihoz. Elfogadta a gépadományozás tárgyában beterjesztett szakbizottsági javaslatokat, valamint a székhelyi fiúk ipari pályára helyezése tárgyában tett újabb intézkedéseket.

Az aradi kamara mozgalmára indokoltan mondotta a magyar vámpolitikai központ szervezését és a teendő intézkedésekhez hozzá járult. A mértékhtelesek körül tapasztalt visszaélések orvoslása ügyében felírta a kereskedelmi kormányhoz. Az osztrák vasuti tarifa ügyében tartandó országos szakértekezletbe az elnököt kiküldötte. Tudomásul vette Sz. Szakáts Péter tükárnak a boszniai tanulmányutáról tett jelentését. Korond községnak a tervezett marosvásárhely—parajdi vonalnak Korondig leendő felvitele ügyében beadott kérését a közgyűlés pártolándónak találta s ez ügyben Marosvásárhely sz. kir. város és Marostordavármegye közönségéhez is átírta.

Több kisebb jelentőségű ügy tárgyalása után, a gyűlés véget ért.

Máthé József

Felhívás Magyarországi valamennyi Tanítótestületéhez.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítótestület folyó évi november hó 5-én megtartott gyűlésén Bozsik Béla egyesületi tag a következő előterjesztést tette:

„Ha nyugdíj viszonyainkat a Magyarországon bármely hivatalban, vagy munkálatban alkalmazottakéval összehasonlítjuk, kitűnik, hogy azok valamennyienél mostohábbak, és hogy a mai lehetetlenség megdrágult életviszonyok között tűrhetetlenek. Avagy tűrhető-e tovább az, hogy a tanítónak — ki minden erejét, egészségét, az egész életét a mások gyermekei felnevelésének szenteli — elhalálása után az árvái koldusbotra jussanak? Vagy, — hogy a számtalan súlyos sérelem közül többet ne is említsenek, — tűrhető-e az, hogy azon hosszú becsületes munkában kifáradt öreg tanítók, kik még a tanítói fizetésrendezés megtörténte előtt nyugdíjaztattak, s így nyugdíjukat a régi nyomoruságos fizetés után huzván, az általános drágulás folytán öreg napjaikra meg legyenek fosztva a megélhetés legszükségesebb feltételeitől is?

Nem! Itt sürgősen segíteni kell a bajon.

És mi akadályozna meg bennünket abban, hogy megkíséréljük nyugdíj viszonyainkat elviselhetővé tenni most, midőn a saját garasainból összehordott olyan nyugdíj alappal rendelkezünk, melyhez hasonló nincs egyetlen foglalkozásbeli alkalmazottnak sem Magyarországon?

Mert ime:

Szolnokon a legutóbbi 10 év alatt 3 tanító élvezett hosszabb-rövidebb ideig csekélyke nyugdíjat. Ez volt a nyugdíj alap összes kifizetési kötelezettsége a szolnoki tanítókkal szemben. Befizetést ellenben 65—70-en teljesítettünk. Épen nem tulság tehát, ha hozzá vetőleges számításra azt mondjuk, hogy itt a kiadás a bevételnek 40—50 százaléka. Es így van ez átlag a régebbi multakra

nézve is az egész országban. Már most, ha közép számitással évente csak 25.000 tanító után számitjuk is a befizetéseket, azon több nemzedékre kiterjedő időn át, mióta az alap fenn áll, ehhez hozzászámitjuk a tökéletesített kamatokat, valamint a tankötelesek és iskolafenntartók által befizetett summákat: bizonyára elég millió lesz kasszáinkban ahhoz, hogy igazán szégyenletes helyzetünket — meglévő tőkénk csorbítása nélkül — legalább tűrhetővé változtassuk.

Javasolom tehát: mondja ki Egyesületünk, hogy kívánja, mikép az országos tanítói nyugdíj alapot kezelő bizottság rövid idő alatt számoljon be nyugdíj alapunk kezelési módozatairól s annak vagyoni állapotáról, hogy sürgősen kiderüljön, mily mértékben segíthetünk a saját erőnkől önmagunkon. Közölje ezt a kívánságát az Egyesület valamennyi magyarországi tanítóval, hogy biztossan remélt hozzájárulásuk által annak a kívánságnak a megvalósulásához szükséges suly megadassék.

Van szerencsénk felhívni t. Címedet, hogy ezen elfogadott javaslatot sürgősen a vezetése alatt álló tantestület elé terjeszteni, s annak véleményéről bennünket — a további intézkedés megtehetése végett — azonnal értesíteni sziveskedjék.

Kelt Szolnokon. 1909. évi november 14-én.

Hazafias tisztelettel:

Udvari Ferenc Polónyi Mátyás
vm. egyesületi jegyző, vm. tantestületi elnök.

Játékszenvedély.

Ez a téma nálunk sajnos mindig aktuális. Mégis, hogy a természet zárt helyekre parancsolja a fáékony emberiséget, miúta időszerűbb lenne erről a témáról beszélni s mintha szükségesebb lenne ma, mint holnap amugy is gyenge erkölcsi alapon álló társadalmunknak, — erről a rákfenéről beszélni.

Szangvinikus nemzet vagyunk. Abból a fajtajából az embereknek, kiknél a vér még mindig nagy szerepet játszik s akik sokszor, mikor helyesebb lenne az ész józan, tiltó parancsára hallgatni, a vér diktálta meggondolatlanságokra — ragadtatja magát. A forró keletről vezette népét Álmos vezér ide, a mérsékelt égvívi hazánkba a magyar nemzetet, de az a forrón lüktető vér, mely őseink erejében csörgedezett, még mindig irányítója ténykedésünknek s az északi nemzetek szomszédsága nem hűthette le annyira, hogy szangvinikusságából csak valamit is vesztett volna.

Vérmességünk egyik fattyu hajtása az a szerencsétlen játékszenvedély is, mely az olasz és orosz nép mellett első helyet biztosít a magyarnak a nemzetek hatalmas versenyében. A kártya, a méltán ördög bibliájának nevezett harminckéltapu országmegrontó, nagyon sok hatalmas családfával, történeti érdemekkel dicsekedő családnak okozta romlását s romboló munkájában nem állott meg, hanem folytatja tovább is; meg nem állva addig, míg egyetlen magyar zseni családnak is ki nem huzza lábait alul az ősök vérén szerzett honi földet s míg az utolsó tönkre tett magyar család is ki nem vándorol az Ujvilágba, új életet kezdeni.

Más országokban is játszanak, másutt is megérik a játékszenvedély pusztító, romboló hatását, de legalább a közre hivatalból ügyelők vigyáznak arra, hogy a társadalom által emelt korlátokon túl ne terjedjen az a vész, mely minden más járványnál nagyobb pusztítást vihet véghez az ország testén, lakóinak épségén, fennmaradásán. Másutt az előkelők, azok, a kik bírják, akiknek esetleg nem is árt, akik ha elvesztenek is egy kis vagyont, az ősi szerzemény vígan bírja, — játszanak. Játsszanak hatóságai felügyelet s engedély alapján. Nálunk? . . . Rövidesen azt is megérjük, hogy a vásárookra járó gyolcsos tót is kaszinót alapít, hogy ott azután nyugodtan áldozhasson Caischa, a játékszenvedély géniuszának oltárán.

A kártya esetleg csak téli foglalatosságokká a játék ördögének, de van még egy erősebb fegyvere is, mely dacára az alakulás intenciójának, mégis hatalmas sebeket vág a szerencsétlen gondokkal küzdő kisebb társadalmi osztályoknak s főleg azok közül szedi áldozatait, akik a legkevésbé bírják a játék szenvedély pusztító hatását.

A lutrit országgyűlési határozattal betiltották, nehogy a nép fillereit ennek a feneketlen Molochnak gyomrába vigye. Megszüntették a lutrit azért, hogy vegre ne legyen módja annak a szerencsétlen alsó osztálynak hódolni játékszenvedélyének. De behozták ennek helyébe az osztálysorsjátékot. Behozták azzal a céllal, hogy hiszen az olyan nagy áron adatik el, hogy a kisebb vagyonu néposztálynak nem lesz módjában osztálysorsjegyeket vásárolni. Ők persze arra nem gondolhattak, hogy a tényleg egy egész sorsjegyet, melynek ára száthatvan korona s melyet ilyenformán az a szegény ember ki azelőtt 24 fillérral hódolt a lutrinak, ilyen áru sorsjegyet nem vásárolhat, oly módon vitetik belé ismét a káros játékszenvedélybe, hogy a nagy sorsjegyet felaprózzák s az ily módon már 75 krajczárért hozza juthat ahhoz, amihez 160 korona nélkül nem juthatott volna.

Azt persze nem tudhatták előre, hogy az osztálysorsjegyesek minden módot és eszközt megpróbálnak, hogy beférkőzhessenek épen azokba a réposztályokba, melyeket a játékszenvedély hódolása ellen mentesíteni akartak. Nem tudhatták előre hogy a szemérmetlen reklám legmesszebb menő eszköztől sem riadnak vissza, hogy beférkőzzenek a családi szentély legelrejtettebb helyére is, hogy onnan szedjék ki áldozataik utolsó fillereit.

Nem! Mindezt előre senki sem tudhatta volna. De igenis, most hatóságban meglehet akadályozni. Azoknak, kik ezek felett a felügyelettel megbíztattak, módjában áll betiltani, hogy az osztálysorsjegyeket, felaprózva árusítsák, módjában áll, hogy csak megengedett s tisztességes eszközökkel keressék az áldozatokat. Mert tényleg áldozatok azok, kik vesznek, mert pénzüikért, teljeseen értékteien s a legsilányab nyeresési esélyekkel ellátott papirosokat választanak.

A Balkán-államokból, de még Ausztriából, természetesen az összes kultur államokból is a magyar osztálysorsjegyek, épen ezen okoknál fogva, ki vannak tiltva. Vajjon ezek talán erkölcsösebb nemzetek a

magyarnál? Nem, csak praktikusabbak; nem engedik, hogy a népet kifoszthassák azért, hogy néhány nagy részvényesnek gondtalan megélhetést biztosítsanak.

A játékszenvedély előmozdítása egyetlen országnak sem áll érdekében; legkevésbé hazánkban. Még sok, igen sok tenni valónk van a kultúra terén, sem hogy ilyen felesleges izgalmakkal népünk erkölcsén rontsunk. Több felügyelet a kaszinókban, a kávéházak szeparéinak; több figyelem s az osztálysorsjáték s lóverseny megrendszabályozása! Ez legyen kitűzött feladatunk.

Ha az ilyen rejtett rákfenék szerumát megtaláljuk, akkor azután egy szebb, egy boldogabb jövődőt ínt felénk is, kik azt ezredéves kulturküzdelmeinknél fogva is elsősorban megérdemeljük.

Gondnoksági ülés.

A szekelyudvarhelyi állami elemi iskolák gondnoksága folyó hó 2-án tartotta rendes gyűlését. Gönczy Lajos gondnoksági tag eskületele után az iskolák igazgatói tették meg jelentésüket az iskolai rendtartás és beléletről. Gyerkes Mihály igazgató jelentése szerint a fiú iskolába, a szombathelyi vegyes iskola növendékeit is beleértve, beiratkozott és feljár 334 tanuló; az ismétlő iskolába beiratkozott 40 tanköteles. Az elemi leányiskolába 176, az ismétlőbe 84 tanuló van beiratkozva. A párhuzamos leányosztályok beszüntetését és özv. Gál Ferencnének a fiú iskolához történt beosztását tudomásul vették. Madarász Veronikának az V. kerületi iskolára tett jelentését, Gál Imre igazgató jelentését és felvilágosítása után tudomásul vették s a nevezett iskola szegény tanulói részére a kézi munkához szükséges anyagok beszerzését a gondnokság pénztárából történendő kifizetés mellett, — elhatározták. A kiadott és beérkezett ügydarabokról Gyerkes Mihály gondnok jelentését egyhangulag elfogadták. A gazdasági ismétlő iskola irányát a bolgár-rendszerű konyhakertészet mivelésében állapították meg. A fiú és leány gazdasági ismétlő iskola gyakorló területére 1—1 hold kerthelyt kérnek a városi képviselőtestülettől. A fiú gazdasági ismétlő iskola gyakorló területének kezelésével és a gazdasági szaktárgyak tanításával Gál Imrét véglegesen, a leány iskolánál a folyó tanévre Madarász Veronikát ideiglenesen megbízták. A kézimunka tanítására Blajer Balázst kérték fel, ezzel kapcsolatosan a Küküllő melletti fűzvesző telep termését az oktatás céljaira az iparfejlesztő bizottságtól kérelmezik. Megkeresik a méhész egyesületet az iránt, hogy a minta méhését a gazdasági ismétlő iskola gyakorlóterületén helyezze el. A két gazdasági népiszkola tanítótestületének megalakítását kimondották. Az ismétlő iskolák felszerelési költségeire fedezetet a m. kir. földmivelésügyi kormánytól kérnek. A beiratási díjak fizetési kötelezettsége alul a szegény tanulókat felmentették. Az iskolák részére történt adományokéit az adományozóknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Az iskolák portalanítását „Dussles” helyett a 2 hetenkinti surlattással eszközöltetik. A leányiskola részére a gazdasági népiszkolai tan-

terv és varrógép beszerzését kimondták. A gondnoksági pénztár megvizsgálására Fernengel Gyula és Soó Domokos gond. tagok kiküldettek.

Végül az iskolák havonkénti látogatására a beosztásokat eszközölték. Több iskolai ügy letárgyalása után a tartalmas gyűlés véget ért mindnyájunk azon ohajtásával, hogy az ott határozati erőre emelt ügyek a város és a vidék közgazdasági érdekében, mihamarabb megvalósulást nyerjenek.

HIREK.

HA MINDENKI...

*Ha mindenki titkolt büne
Homlokára volna írva:
Vajjon nappal emelt fővel
Az utcán hány ember járna?!*

József János.

— **Birói kinevezés.** A király az igazságügyi miniszterium vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére Gál Ferenc titeli járásbíró-sági jegyzőt a szekelyudvarhelyi járásbíró-sághoz albirónak nevezte ki.

— **Karácsoni ünnepség a zárdában.** A helybeli püspöki leánynevelő intézet folyó hó 11-én délután felöltözött a zárda nagytermében nagy-szabású karácsonyi ünnepséget rendez az intézet kapornajának javítására és az iskolai szegény növendékek javára. A remekül összeállított műsort Józsa Emma és Matskassy Irén zongorajátéka nyitja meg. Ezután „Mária gyermeke” című allegoriát adnak elő: Persian Mariska, György Ilona, Embery Lenke, Ferencz Katalin, Antal Eszter, Boross Annuska, Ferentz Klára. Az előképben: Embery Margit, Hargitta Beatrix, Pál Erzsike és Spanyol Teréz szerepelnek. Szünet alatt zongorajáték és ének lesz. „Az árva gyermek karácsona”-t Orbán Erzsébet szavalja, „Isten a szeretet” című karácsoni színjátékot előadják: Amberboy Amália, Ajrász Olga, Orbán Erzsébet, Bakó Lenke, Pluchár Piroška, Bartalis Erzsébet, Kálnoki Róza, Daróczi Erzsébet, Mertz Margit, Dollny Etelka, Papp Margit, Kovács Margit, Szász Emma. Az előképben: Embery Margit, Orbán Teréz, Hofbauer Poldika, Amberbóy Adrien, Szabó Ilonka, Dóczy Ilonka, Szebeni Magda, Vadasdy Margit, Losdorfer Ibolyka, Soha Annuska, Fábian Olga és Fábian Irénke szerepelnek. Az első felvonás után Küchenmeister Spanische Glocken. játékat zongorázza Balázs Irén és tanítónője; a többi felvonás között ének és zongorajáték. Helyárak a három első sorban 2 K. többi sor 1 K. 60 fillér. Jegyek előre válthatók a zárdában, Gyermeknek is előadják e hó 12. (vasárnap). Erre üllőhely 1 K. állóhely 20 fillér lesz.

— **Közigazgatási ülés.** A vármegye közigazgatási bizottsága e havi rendes ülését — a szerdára eső Boldogasszony szepőlőten fogantatása ünnepére való tekintettel, — kedden e hó 7-én d. e. 9 órától kezdődőleg fogja megtartani.

— **Műkedvelői estély.** A punk mult számában megemlékeztünk már, hogy a műkedvelő társaság általános közkívánatra még egyszer előadja

Almási Tihamér „Sári néni” című remek sikerű népszínművét mérsékelt helyárrakkal. Az estélyt 11-ére (szombat) estére tervezik. Nagyban folynak már az előkészületek a siker érdekében, s a közönség részéről is általános a lelkesedés. Így tehát az estély anyagi sikere is bizonyosra vehető.

— **Allásnéküli tanítók és tanítónők figyelmébe.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1908 évi január hó 30 án 146.500—1907 szám alatt kelt körrendelete alapján kérem azon okleveles tanítókat és tanítónőket, kiknek állandó alkalmazásuk nincsen, hogy azon esetben, ha a vármegye területén levő állami elemi iskoláknál a netales szükséges helyettesítések havi 80 korona [díj] mellett vállalni hajlandók, előttem folyó évi december 20-áig irásban vagy személyesen jelentkezzenek és ez alkalommal hiteles másolatban foglalt okleveleiket és az eddigi működésüket igazoló bizonyítványaikat nyujtsák be. A jelzett határidőn belül be nem érkezett jelentkezéseket, valamint a jónál gyengébb képesítő okmányokat figyelembe nem vehetem. Szekelyudvarhely, 1909. évi november hó 30. R. h. é. János, kir. s. tanfelügyelő.

— **A jótékony nőegylet** harmadik fillérestélyét e hó 8-án este 8 órakor tartja meg a Budapest szálló kistermében. Ezuttal 1 koronás belépti díj lesz, mert az estély jövedelméből fogják felállítani a szegény gyermekek karácsonyfáját. — Vegyen részt a város társadalmá egész terjedelmében, tekintettel a nemes és szép célra, hogy szerezhessék meg a szegény gyermekeknek is azt az örömet, a mi a béke és szeretet ünnepén osztályrészül jut a gazdagabbaknak. Az estélyen a Feltékenység c. 1 felvonásos vigjátékot előadják Lántzky Buba és Lele, Tolvaj Tibor, Szabó Bandi és Gönczy Gábor. Szabad előadás. Fuvolán zenekísérettel játszik Fábian Károly. — Melodramát ad elő Boga Janka. Az estélyt Fröhlich Ottóne és Palfy Aladár rendezik.

— **Van-e névjegy?** Ha nincs megfelelő mennyiségű névjegy, szíveskedjék minél előbb Betegh Pál könyvnyomtató-intézetéből Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. a. megrendelni. Most érkeztek a legfinomabb, divatos kártyák és igen szép kivitelben készülnek a csinosabbnál csinosabb, gyönyörű díszdobozokban levő névjegyek. A megrendelést cél szerű már most eszközölni, hogy kellő időben rendelkezésre álljanak a közlegő karácsoni és új-évi üdvözléshez a névjegyek. Vidéki megrendeléseket is a legpontosabban teljesít.

— **Szent Antal estély.** Folyó hó 12-iken (vasárnap) este fél 8 órakor tartandó második szent Antal estély műsora a következő érdekes pontokból áll: 1. Ének szent Antalhoz, előadja Szabó Antal karnagy. 2. Szaval, Nagy Bertuska. 3. Tarnay Alajos. Csak nézek nézek, a). Székán Aladár: Szentmiklósi pusztá éneki Palló Imre. 4. Szabad előadást tart Szabó János vallástanárné. 5. Chopin, Valse Aus dur b). Rubinstein, Romanse Es dur c). Mendelsohn Scherzo zongorán előadja Dobó Zoltán zene tanárné. 6. Nagyasszonyunk

hazánk reménye éneki Szabó Antal karnagy. Rendezők Dr. Vass Lajosné özv. Ugron Istvánné és Voith Mária az est elnöknője Persián Jénosné.

— **Egy fővárosi cég jubileuma.** Kertész Pál férfi és női divatárú üzlete Budapest, Rákóczi ut 40 sz. alatt, mely egyik látványossága a fővárosnak, most jubilál: amennyiben 25 esztendője annak, hogy üzletet alapította. Ez alkalomból pazar kiállítású katalógust adott ki, melyet mindenkinek ingyen küld, ki ez iránt egy levelező-lapon hozzá fordul.

— **Az udvarhelyi unitárius egyház-kör** nov. 25-én rendkívüli közgyűlést tartott Oklándon a község ház nagytermében. Kisgyörgy Sándor esperes megnyitó beszédében utalt arra, hogy tél idején azért kellett összehívni a közgyűlést, mivel az egyh. főtán. 86—1909 sz. határozatát csak közgyűlési tárgyalás után hajthatja végre. Kimentette egyúttal a távol levő f. ü. gondnokokat: László Domokost és Daniel Lajost, kik a közgyűlést melegen üdvözik különben esperes-elnök által. Megalakulás után következtek az esp. vizsg. szék, vallás vizsgai stb. költségek elszámolása, majd az államsegélyből ez evre az egyh. körnek jutott 3400 K összeg megosztása, mely a véleményező bizottság javaslata alapján elfogadtatott és megállapított. Ugy egyhangúlag fogadtatták el a Pál Ferenc, Demeter Dénes, Ürmössi József indítványai A jövődőt illetőleg sok üdvöst foglalnak magukban e javaslatok. Esperes lelkes szavakban bezárván a közgyűlést, jó délután volt, mikor közbejött a gyűlés tagjai és vendégei. A Grosz-féle vendéglőben tartott közbejött pohár köszöntőket mondottak: Kisgyörgy Sándor esperes, Pál kőri jegyző, Demeter Dénes közigazgató, Ajtay János, id. Sándor Gergely, Dr. Jakab Zoltán ügyvéd, Kovács Imre, Kis Mózes és még többen.

— **Felárú vasuti jegy** váltására jogosító arcképes évi igazolványok kiállítása és a már használatban levőknek érvényesítése az 1910. évre. Az állami és törvényhatósági tisztviselők, valamint a községi és körjegyzők és a rendezett tanácsú városok tisztviselői felárú vasuti jegy váltására jogosító arcképes évi igazolványai a jövő 1910-ik évre leendő érvényesítést végett a magyar királyi államvasutak igazgatóságához (Budapest Andrassy-ut 73—75) már beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31. éig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogosultaknak, kiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1910-ik évre azonban ily igazolványt maguk részére szerezni kívánnak, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniök. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéseért és az új kiállításáért járó 1 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegekből rovdandó le. A postabélyegeket a betérjesztendő névjegy-zékre, vagy kérvényre ragasztandók fel. Készpénz vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében el nem fogadtatik. A hivatalok részéről betérjesztendő névjegy-zékek az előirt záradékkal és a hivatali pecséttel látandók el. Ez alkalommal a nyugdíj-sokot arra is figyelmeztetjük, hogy a

folyamodványon a lakhelyükre illetékes közigazgatási hatóság által igazoltatni kötelesek azt, hogy semmi-féle díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek.

— **Felolvasó estély.** A karácsonfalvi Unitárius nőegylet nov. 27-én az ottani község háza nagy termében szépen sikerült estélyt rendezett. Ezen is, mint az előzőn nagy számú közönség vett részt, elén az intelligentiával. A magyar szabadság harcból merített eszmét felolvasáshoz Demeter Dénes unitárius lelkész, szavaltak: Barabás Irma, valamint Szentpáli Ilonka és Béla Karolina iskolás leánykák. Közben énekeltek, Barabás Irma, Benczédi Ilka és Deák Róza az Ürmösi Sándorne (a festőművész neje) cimbalom kísérete mellett. Ohajlandó, hogy minden községben kövessék a karácsonfalvi példát!

A magyar királyi államvasutak igazgatósága értesíti az érdekelteket, hogy a Budapest nyugoti pályaudvar állomásra nézve f. é. október hó 27-től kezdődőleg 6 nappali órára leszállított rakodási határidőt f. év december hó 2-től kezdve 9 nappali órára visszaállítja.

Várandós anyák

erősítő és az erősítéssel egyidejűleg üdítő szert találnak a

SCOTT-féle csukamajolaj Emulsió-ban.

Gyors és erőteljes hatása meglep és gyönyörködtet mindenkit. Bevétele kellemes, emésztése könnyű.

Egy kiserlet meg fogja Önt győzni, hogy az Ön esetében is mily jótékony hatású.

Szoptatás esetében a SCOTT-féle Emulsió

elejét veszi a bogyadtásnak, bőségesen biztosítja a tejet és rózsás és virágzó arcuvá etszi a gyermeket.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógyszertárban.

Magyar Könyvtiteli Folyóirat
havi folyóirat a könyvtiteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egves szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Mesztör-u. 27. Mutatványszámot szivesen küld a kiadóhiv.

Amortizációs tisztviselői kölesön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyujt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselő-sége”
KOLOZSVÁR
Erenc József-ut 7. szám a.
Válaszbélyeg csatolandó.

Ne téovázzék, ha fáj a feje,
hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát,

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Orvosok által ajánlva. **Ára 1-20.** Kapható minden gyógyszerésznél 3 dobozzal ingyen postai szállítás. — **Beretvás Tamás**

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

forralmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V. Balthory-utca 5. szám

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Bojdzsár, idült gyomorba
ellen
Borszéki Főkut az ásványvizek királya kőszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység
ellen
Bodoki Matild, alkális savanyúvíz

Bross, vesebaj ellen
Borhegyi lugyhajtó
Bohóti, üdítő víz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légzőhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásonfőút-Salutaris jód és lithium tartalmú
Rápáti, égvényes ásványvíz
Szekely-Szelters, idült gyomorba
ellen
Sztójkai, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványvíz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

Veszekő egyfogatu könnyű jó karban levő használt szekeret ülésel, lóval, hámmal. Ajánlhatni Kossuth-utca 75.

Korpa-eladás. Legjobb minőségű korpa 50 kg. felüli mennyiségben mm. 12 koronáért zsákkal együtt kapható Fábrián József hengerműmalmában Székelyudvarhelyt.

12016-1909. tkvi. sz.

Hirdetmény.

A m kir igazságügyminiszter 1906. évi július 6. án 14114-906. szám alatti elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir törvényszék, mint tkvi. hatóságához tartozó **Hodgya** község telekkönyveibe felvett mind azon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29. t. c. 1889. évi 38. t. c. és az 1891. évi 16 t-cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t-cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítások. E célból a helyszíni eljárás Hodgya községben *1910. évi január hó 3-ik napján* fog kezdődni.

Ennélfogva felhívhatnak:

1. mindazok, kik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi 29. t. c. 15-18. §-ai és az 1889. évi 38. t. c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszereznék, iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy odahassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdon jog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ezután jogait nem érvényesíthetik és a helyeg és illeték elengedési kedvezménytől elesnek;

3. Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszint az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett joguk törlését kérelmezzék, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a helyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Székelyudvarhely, 1909. nov. 24.
Gyarmathy Ferenc
kir. törvényszéki bír.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Páratlan szőlőfaj!

Hogy ezt bebizonyítsam, a „Delaware” szőlőt, királyi közjegyzői hitelesítéssel ellátott eredeti fenykép felvételeket készítettem.

A felvétel áll: 1 drb 20 éves csercsepes kifogástalanul dusan termő tőke, 32 fűrt, egy drb egy sorban levő 4 éves szálvesszős tőke több mint 100 kifogástalan egészséges fűrt szőlőterméssel. Ezek mind ott vettek fel, a hol pár méternyire etől az európai oltványokon a természetes permézés dacára elpusztult. Így ez az év volt az, a mely bebizonyította, hogy ezen fajnak természetben permézés nélkül semmiféle szőlőbetegség kárt nem okoz. Ezenkívül nagy előnye még, hogy oltani és átírni a földet megforgatni nem kell, vesszje tőlben soha meg nem fagy, bora elsőrendű és rendkívül bőtermő. Ezen a neven azonban igen sok más hitvány fajokat adnak el, azért aki a valódi bőtermő és legnevesebb fajt akarja megszerezni, az csak a Nagy Gábor-főre vesszje vegye. A Delaware szőlő bővebb leírását természetének királyi közjegyzővel hitelesített eredeti fenykép felvételeit szíves kivételben, továbbá a szöveg közé nyomott 40 szép képet tartalmazó képes árjegyzéket ingyen és hűmentve küldöm mindenkinek, aki tartalma iránt érdeklődik, mely a szőlőfaj, bora, s lugaállításáról is ad részletes, helyes utasításokat. **Nagy Gábor szőlőnagybirtokos Kóly** posta, távirda és távbeszélő állomás. Levelezés magyar, német, horvát, szerb és román nyelven.

DELAWARE

szőlőfaj

TÖRLEY PEZSGÓ

Ez már így van és nincs másképp!
Bőr, talp,

cipőfelsőrész és a szakmához tartozó mindennemű árucikkek
Szentpétery Károlyné utóda
p. p. **Szentpétery Károly** kereskedésében Székelyudvarhelyt (Alsópiac-ter, régi városháza alatt) friss árukkal berendezve és tetszetesen kibővítve - kapható legelőnyösebb árak mellett. Már egyszerű bevásárlásnál is mindenki meggyőződést szerezhet, hogy a cég kitűnő árai és olcsó árai - minden versenyt felülmulnak.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések,

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnék

Betegh Pál

villamos tüzemre berendezett könyvnyomdai és könyvkötői műhely Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Videki megrendeléseket azonnal elintézi.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított házi szer, mely már sok évtized óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőszvény, ízületi és meghűlések ellen.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. **Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.**

Udvarhelyvármegye Székelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

Szám: 3085-909. szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelymegye udvarhelyi járáshoz tartozó székelypálfalvai körjegyzői ügyelomondás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Javaldalmazás:

1. Fizetés 1600 korona.
  2. Irodai átalány 124 korona.
  3. Utazási átalány 180 korona.
  4. Körjegyzői level hordozásra 120 korona.
- Lakás természetben.
- A kik ezen állást elnyerni ohajtják, az 1900. évi XX. t. c. 3 §-ában megállapított képesítést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket *folyó évi december 20-ig* hozzám beadhatják.
- Székelyudvarhelyt, 1909. december hó 3-án.

Dr Demeter Lőrinc főszolgabíró.

Köhöges, rekedtség se hurrut ellen nincs jobb a ..
Réthy-féle pemetefü cukorkánál

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan felét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.
Csak RÉTHY-félet fogadjunk el.

Dávid Domokos géplakatosmester

Székelyudvarhelyt, Bálint-u. 8. sz. a. (a vasúti állomással szemben)

elvánaul mindenféle szakmájába vágó lakatosmunkákat, rakatáron tart különböző **főzőkalnyákat** (sparhelt). Bárminő gépek és egyéb szakmabeli dolgok javítását lelkiismeretesen teljesíti. o o o Méltányos árak. o o o Pontos kiszolgálás.